

**Бележка на председателството за обсъждането на политиката във връзка със
Законодателния акт за суровините от критично значение на заседанието на
Съвета по конкурентоспособност на 22 май**

ЕС е поел по пътя към постигане на неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г. За да постигне тази цел, ЕС трябва да разработи и произведе широк набор от технологии за нулеви нетни емисии, за които са необходими суровини от критично значение и стратегически суровини. Суровините от критично значение и стратегическите суровини са в началото на много промишлени вериги на доставки. Те са необходими не само за екологичния и цифровия преход, но и за повишаване на дългосрочната конкурентоспособност на ЕС и за поддържане на нашата устойчивост и сигурност. Тези суровини са крайно необходими и за стратегически сектори като здравеопазването, космическото пространство и отбраната. Прекъсванията на веригите на доставки могат да имат значителни неблагоприятни последици за промишлеността и сигурността на ЕС и за постигането на политическите цели на ЕС.

Търсенето на суровини от критично значение никога не е било по-голямо. Поради огромните глобални инвестиции в чисти технологии, цифровата трансформация и нарасналите нужди в областта на отбраната с оглед на руското нашествие в Украйна се очаква търсенето да се увеличи рязко през следващите години. Общото търсене на полезни изкопаеми в световен мащаб ще се увеличи между два и четири пъти през следващите 20 години, а търсенето на суровини, свързани с батерии, като например литий, се очаква да нарасне до 42 пъти спрямо настоящите равнища. Освен това търсенето на редкоземни метали като неодим, диспрозий и празеодим, необходими за производството на постоянни магнити, които от своя страна се използват например във вятърните турбини и електрическите превозни средства, се очаква да нарасне с около 250 % в периода 2020 – 2030 г.

Днес ЕС е силно зависим от вноса на суровини от критично значение. Световното производство на такива суровини е силно концентрирано в няколко държави. Например ЕС е силно зависим (над 90 %) от Китай за леки редкоземни елементи и тежки редкоземни елементи, галий и магнезий. Наред с това 98 % от търсенето на постоянни магнити в ЕС се задоволява чрез внос от Китай. ЕС също така е силно зависим от няколко държави по отношение на преработката и рафинирането на суровини – например Китай контролира 56 % от световния капацитет за рафиниран литий и 58 % за рафиниран манган, 63 % от кобалта в световен мащаб, използван в батериите, се добива в Демократична република Конго, а 60 % от него се рафинира в Китай. Южна Африка осигурява 71 % от нуждите на ЕС от метали от групата на платината, а Турция – 98 % от доставките на борат в ЕС. Някои от тези държави не споделят европейските ценности и не спазват европейските екологични, социални и управленски стандарти. Това откроява необходимостта от търсене на различни форми на сътрудничество и от засилване на търговските отношения на ЕС с надеждни партньори, например чрез споразумения за свободна търговия или стратегически партньорства.

Суровините от критично значение се превърнаха в пешка в една геополитическа игра, в която ЕС трябва да бъде основен участник. Очевидно е, че е необходимо да се диверсифицират източниците на суровини от критично значение и да се гарантира сигурността на доставките, за да се облагодетелства промишлеността на ЕС и да се гарантира, че ЕС ще е в състояние да постигне своите цели в областта на климата и цифровите технологии и да задоволи потребностите си в областта на отбраната. За тази цел ЕС трябва да се съсредоточи върху диверсифицирането на своя внос, както и върху укрепването на собствения си капацитет за добив, преработка и рециклиране на суровини от критично значение.

Макар да има големи залежи и действащи мини, ЕС участва слабо в добива, преработката и рециклирането на суровини от критично значение и стратегически суровини. Процентът на рециклиране на много суровини е под 1 %. ЕС има геоложки потенциал, но като цяло в Европа не са осъществени достатъчно проучвания по множество причини, като една от тях е голямата регулаторна тежест. Например само около 2 % от глобалните инвестиции в проучвания отиват за държавите – членки на ЕС. Това е област с неизползван потенциал. От 2018 г. насам Европейската комисия, заедно с представители на държавите членки (членове на Групата на ЕС за доставки на суровини), събира информация относно проектите за суровини от критично значение. Понастоящем базата данни съдържа информация за резервите и ресурсите от 22 държави за 26 суровини от критично значение и седем допълнителни суровини. Основната пречка пред започването на проекти на ЕС за добив са дългите, фрагментирани и непредвидими процеси на издаване на разрешителни. Освен това инвестициите са възпрепятствани от недостатъчното проучване на европейските минерални ресурси, несъответствията между политиките за опазване на околната среда и насърчаване на инвестициите и ниското обществено одобрение на добива на полезни изкопаеми.

За да се справи с тези проблеми и да гарантира сигурни, диверсифицирани и устойчиви доставки на суровини от критично значение за ЕС, на 16 март Европейската комисия представи съобщение и регламент относно суровините от критично значение. В съобщението подробно е разгледано измерението на външната политика, а в регламента се разглеждат измерението на вътрешния пазар и промишленото измерение.

Регламентът за суровините от критично значение (CRMA) се основава на четири стълба. Първо, в него се предлага списъкът на суровините от критично значение и нов списък на стратегическите суровини да бъдат включени в рамките на регламента и следователно да бъдат кодифицирани. Същевременно в регламента се предлагат базови критерии за подобряване на капацитета за добив, преработка и рециклиране на суровини от критично значение в ЕС и за насочване на усилията за диверсификация. Второ, в регламента се предлагат нови мерки за укрепване на европейския капацитет за суровини от критично значение по цялата верига за създаване на стойност, като нова рамка за подбор и изпълнение на стратегически проекти, които могат да се облагодетелстват от рационализиран процес на издаване на разрешителни, и се определят национални изисквания за разработване на програми за проучване в Европа. Освен това от държавите членки се изисква да предоставят за всички проекти за суровини от критично значение обслужване на едно гише по отношение на издаването на всички необходими разрешителни. В регламента също се предлага набор от мерки за увеличаване на рециклирането и оползотворяването на суровините от критично значение, за да се осигури европейски капацитет. Трето, в регламента се определят действия за подобряване на готовността на ЕС и намаляване на свързаните с доставките рискове. И накрая, ще бъде създадена обща управленска структура във вид на съвет, който ще отправя препоръки и координира изпълнението на мерките, предвидени в регламента, и ще обсъжда стратегическите партньорства на ЕС с трети държави.

Едно от предизвикателствата за миннодобивната промишленост е, че местоположението на находищата в скалните масиви е резултат от геоложки процеси, поради което находищата на полезни изкопаеми не могат да бъдат преместени за разлика от други промишлени дейности. Когато се предлага нова мина или се извършва проучване, винаги има конкуриращи се интереси. За да може Регламентът за суровините от критично значение да постигне своите цели, той трябва да намери правилния баланс между различните, понякога противоречащи си интереси, като по този начин се даде възможност за увеличаване на производството в ЕС, но същевременно се поддържат високи екологични стандарти. Сметчането на всякакви неблагоприятни въздействия – екологични или социални – е също толкова важно за проектите в трети държави.

Министрите се приканват да споделят вижданията си по следните въпроси:

- Достатъчни ли са предложените в Регламента мерки за постигане на определената от Комисията амбиция за укрепване на капацитета на ЕС за добив, преработка и рециклиране?
 - Предложението на Комисията осигурява ли правилния баланс между конкуриращите се интереси, например между екологичните стандарти и необходимостта от увеличаване на добива, преработката и рециклирането на суровини от критично значение и стратегически суровини в ЕС?
 - Как може да се повиши общественото одобрение на добива на полезни изкопаеми в държавите – членки на ЕС?
-